

Sz. Rendes Marianna

**SZAKMAI NAP A JÓSA ANDRÁS
MÚZEUMBAN**

Bordé Katalin

◆ A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Szervezete az ünnepi könyvhét alkalmából június 13-án szakmai napot tartott a nyíregyházi Jósa András Múzeumban. A társintézményi helyszínt az idei szervezeti évünk egyik jelszavának, a kulturális nyitottságnak a jegyében választottuk ki, hasonlóan az előző rendezvényünk helyszínéhez, amely a nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola volt.

Szakmai napunk címe: Könyvtárosaink írták: kutatások és publikációk. Ahogyan azt *Kübrner Éva* egyesületi elnök a köszöntőjében megfogalmazta: nagy szellemi potenciál, szellemi tőke birtokában vannak a megyében élő

könyvtárosok, akiknek kutatásai rendszeresen megjelennek publikációk: könyvek, tanulmányok, folyóiratcikkek formájában is. Ezen szakemberek közül négyen ismertették szakmai-kutatási tevékenységüket.

Elsőként *Bordé Katalin*, a Nyíregyházi Egyetem könyvtárosa tartott beszámolót. Előadásának címe: A Rotary története Magyarországon, különös tekintettel Nyíregyházára. A témában két könyve is megjelent kolléganőnknek, az első *A Nyíregyházi Rotary Club története*, ennek folytatásaként kutatómunkáját kiterjesztette a magyar Rotary történetére is. Elsődleges publikációs tevékenysége egyébként a nyomdatörténethez kapcsolódik.

A Rotary – tudtuk meg a definícióból – olyan civil, jótékonyági világszervezet, amelyben különböző foglalkozású emberek vállalják a humanitárius szolgálatot magas erkölcsi, etikai elvek mentén. 1905-ben alakult meg az USA-ban, majd 1920-ban Európában is megjelent a szervezet, amelynek 1989-ig csak férfiak(!) lehettek a tagjai. A mottó: Önzetlen szolgálat, a cél: jobba tenni a világot, a jelkép pedig egy huszonegy fogú fogaskerék. Programjai: Polio plusz, Katasztrófaenyhítő, Békeprogram stb. Világhírű rotariánusok: Neil Armstrong, W. Churchill, J. F. Kennedy, T. Mann, M. Thatcher stb.

Magyarországon – Európában nyolcadikként – 1925-ben alakult meg az első Rotary klub, melyet további tizenegy követett a második világháborúig. A nyíregyházi 1934-ben az utolsó előtti volt a sorban.

Sajnos a háború miatt 1942-ben Magyarországon megszűnt a Rotary tevékenysége, s megújítására 1987-ig kellett várni. Ma negyvenkilenc klub működik régiók szerint, melyeket alkormányzóságok fognak össze. A nyíregyházi klub 2004-ben alakult újjá, a mátészalkai (1993) patronálásával, harminc különböző foglalkozású alapító taggal. A tevékenységi kör a lokálpatriotizmus jegyében határozható meg: hátrányos helyzetű fiatalok segítése, diákcsereprogramok, tehetséggondozás, jótékonyosság.

Második előadónk *Babosi László* volt, a nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárból. Fő kutatási területe *Ratkó József* író munkássága. Mai előadásának címe: „Üzenet” az „Állóvízből”. A Penészlek-vita (1968–1969). Ez az ügy azért került a látókörébe, mert *Ratkó József* is résztvevője volt. A történet a következő: 1968-ban *Végh Antal* író, szociográfus író-olvasó találkozon és dedikáláson járt Nyírbátorban. A település és a megye szépen fejlődött ugyan, de azért még sötét Szabolcsként emlegették országszerte. Penészlek (a román határral szomszédos, periférikus község) tanácselnöke ott volt ezen az eseményen, és megintváltta *Végh Antalt*: jöjjön le hozzájuk és nézze meg, milyen viszonyok között élnek ők. *Végh Antal* *Ratkó József* kíséretében meg is nézte a falut, ahol elképesztő, középkorba illő körülményeket, drámai élethelyzeteket, hatalmas elmaradottságot tapasztalt. Élményeit, tapasztalatait 1968-ban a *Valóság* című, akkoriban igen népszerű folyóiratban

publikálta *Állóvíz* címmel. A cikk tabudöntő volt: a szocialista pártrendszer árnyoldalait taglalta, ami akkoriban nagyon nem volt szokás. Országos politikai botrány és megyei „sértődés” lett belőle. Az eset társadalmi, irodalmi és személyes életekben bekövetkezett hatásairól is beszélt előadónk. A szociográfiai írás kapcsán számos publikáció született *Penészlekről* pro és kontra. *Darvas József* drámát (Térképen nem található), *Ratkó József* verset (Üzenet) és cikket (Rákóczi földjén) írt, a *Gulyás* testvérek (János és Gyula) pedig dokumentumfilmet forgatott róla (Vannak változások).

Babosi László a *Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle* 51. évf. 2016/2. számában foglalkozik a témával.

Babosi László

Harmadik előadónk *Szerafinné Szabolcsi Ágnes*, a Nyíregyházi Egyetem tanára volt. Nagyot ugrottunk az időben, hiszen előadásának címe: Változások az információkeresésben a fiatalok körében, avagy információszerzési szokások változásai az Y és Z generáció körében.

Korszakunk tehát a XXI. század, a kutatás alanyai pedig a fiatalok. Definíciót és jellemzést kaptunk az X, Y, Z generációról, melyeknek tagjait eltérő attitűdök, értékorientáció, nyelvhasználat, technokratizmus, közösségi és családi értékek, érzelmi intelligencia, munkastílus, terhelhetőség jellemzik. A nagyarányú társadalmi-gazdasági átalakulásokat követő személyiség- és attitűdváltozásokat nem szabad figyelmen kívül hagyunk – hangsúlyozta előadónk. A csa-

ládtagokon és a pedagógusokon kívül a könyvtárosoknak is fontos szerepük és felelősségük van abban, hogy a felmerülő negatív hatások ellenére törekedjenek az értékek közvetítésére. Tegyük mindezt oly módon, hogy a könyvtár ne csak kultúramegőrző intézmény, hanem információs központ és vonzó közösségi tér is legyen.

Az előadás végén a témához tartozó, azzal legadekvátábban foglalkozó, válogatott irodalomjegyzéket kaptunk, kiemelve az egyes szerzők és művek pozitívumait.

A negyedik prezentációt *Tanyiné Kocsis Anikó*, a Nyíregyházi Egyetem docense tartotta, aki jelenleg az informatika tárgy oktatója a különböző képzési formákban és szakokon. Tanári gyakor-

Tanyiné Kocsis Anikó

latát alapul véve a digitális kompetenciák fejlesztésének lehetőségeiről szólt. A téma kapcsán körbejárta a kompetencia fogalmát, részletezte az alap- és kulcskompetenciákat. Alapkompetencia az – tudtuk meg –, ami a „túlélést” biztosítja, azaz az írás és az olvasás. Kulcskompetencia pedig mindaz a kulturális, társadalmi és emberi tőke, amely a magasabb életminőség felé orientálja birtoklóit. 2004-ben határozták meg a nyolc kulcskompetenciát. Ezek a következők: anyanyelvi, idegen nyelvi, matematikai, digitális, vállalkozási, kulturális és állampolgári kompetenciák, plusz: a tanulás tanulása.

A tantárgy feladata a kulcskompetenciák közül a digitális kompetencia fejlesztése. Alapul véve a tényt, hogy a felsőoktatásban tanuló hallgatók elsajátították már az elektromos média magabiztos alkalmazását, az infokommunikációs eszközöket, technikákat pedig ismerik, a tanárnő célja a hatékony, gyors, pontos és teljes körű információkeresés elsajátítása hallgatóival. Cél még az is, hogy olyan ismereteket sajátítsanak el a kurzusra járók, amelyek vonzóvá teszik őket a munkaadók szemében, úgymint szabályos önéletrajz írása, prezentációkészítés. Az egyetemisták duális, bachelor- és masterképzés, valamint osztatlan tanárképzés keretein belül tanulnak informatikát a Nyíregyházi Egyetemen az első és második félévben, heti két órában. A tanárnő bemutatta informatika tantárgyának oktatási tematikáját, vázolta a tantárgy fejlesztési lehetőségeit, azzal kapcsolatos terveit. Végül ő is – mint

egykori könyvtáros – kiemelte a könyvtáros szakma jelentőségét, és kérte a segítségünket oktatási tevékenységéhez. Lévén kollégák a Nyíregyházi Egyetemen, örültem, hogy bepillantottam Anikó oktatási portfóliójába, így a folyamat másik oldalán, a könyvtárban tudatosabban, szakszerűbben, célorientáltabban tudjuk segíteni hallgatóit.

Az érdekes, hiánypótló, aktuális és (Babosi László esetében) izgalmas előadások után a Jósa András Múzeumnak a Tevan család nyomdai és kulturális örökségét bemutató kiállítását látogattuk meg a múzeum oktatóterében. Itt egyébként gyermekfoglalkozásokat tartanak a megye általános iskolásainak, amelyek keretében a fiatalok kézbe vehetnek kijelölt múzeumi tárgyakat, kipróbálhatnak audiovizuális guide-okat stb. Házigazda-vezetőnk, *Babolcsi Andrea* múzeumpedagógus-régész megmutatta nekünk a látványraktárt, ahol különböző kultúrtörténeti korokból való festményeket, vásznakat tekintettünk meg gyönyörű tárgyi emlékek (Krúdy Gyula és Jósa András személyes tárgyai, kultúrtörténeti események kellékei: báli cipők, ruhák, táncrendek és technikatörténeti érdekességek) között sétálva.

Zárszóként egy személyes megjegyzés a helyszínnel kapcsolatban: csodálatos a múzeumunk; az 1925-ben, neoklasszicista stílusban épült, egykori Magyar Királyi Pénzügyigazgatóság patinás falai között tartózkodva, a tartalmas előadások, beszámolók általi ismeretek, érdekességek hatására élményszerűvé vált a napom, s gondolom, minden résztvevőé. ■